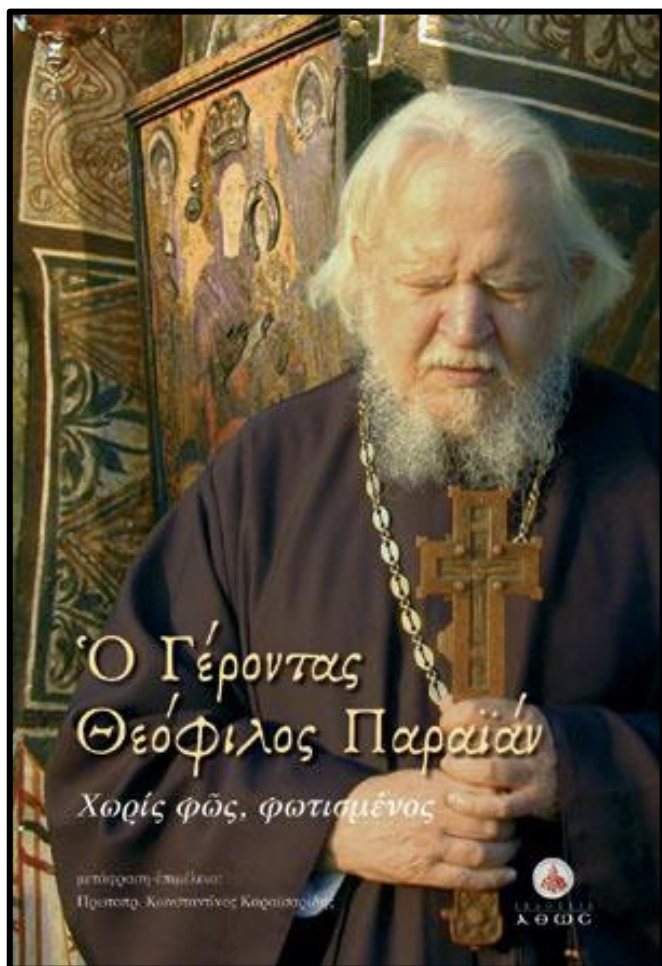


Ὁ Γέροντας Θεόφιλος Παραϊάν (1929-2009) Χωρίς φῶς, φωτισμένος¹



Εἶναι ἀλήθεια ὅτι τόν τελευταῖο καιρό κυκλοφόρησαν ἀρκετά βιβλία πού ἀναφέρονται στή ζωή καί τή διδασκαλία σύγχρονων Γερόντων καί ἀγαπήθηκαν πολύ ἀπό τό πλήρωμα τῆς Ἐκκλησίας. Ασφαλῶς ἡ ἀνάγνωση αὐτῶν τῶν βιβλίων προκαλεῖ καθημερινά μεγάλη πνευματική ὠφέλεια στά τέκνα τῆς Ἐκκλησίας.

Ὅμως μερικοί συντάκτες αὐτῶν τῶν βιβλίων ὑπέπεσαν σέ δύο βασικές ὑπερβολές. Πρῶτον, μίλησαν ἀρκετά οἱ ἴδιοι καί δέν ἄφησαν τούς βιογραφούμενους πατέρες νά μιλήσουν μόνοι τους, χωρίς «διερμηνεῖς». Ὑπέπεσαν δηλαδή συνειδητά ἢ ἀσυνεῖδητα - μόνο οἱ ἴδιοι καί ὁ Θεός τό γνωρίζουν - στόν πειρασμό νά μιλήσουν μέ δικά τους λόγια σέ βάρος τοῦ κύριου στόχου πού εἶναι ἡ παρουσία ἑνός ἐναρέτου καί ἁγίου ἀνθρώπου. Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, προκειμένου νά ἀποφύγουν τόν πιό πάνω πειρασμό, κινήθηκαν σέ ἕναν τόνο ἄκρατου θαυμασμοῦ, ἀδιάκριτης παρουσίας λόγων καί ἔργων

τοῦ βιογραφούμενου προσώπου. Τό τελευταῖο εἶχε σάν συνέπεια νά μπερδευτοῦν κυριολεκτικά οἱ ἀναγνώστες, γιατί κατ' αὐτόν τόν τρόπο παρουσιάζονταν καί γεγονότα τῆς καθημερινότητας μέ τή διάσταση τῆς χαρισματικῆς ἐμπειρίας καί τῆς θεϊκῆς ἀποκάλυψης.

Ἐπιπλέον, αὐτός ὁ τρόπος παρουσίας τῶν βιογραφούμενων σύγχρονων ἁγίων ἀνθρώπων, τελικά, ἀπεθάρρυνε τούς πιστούς, γιατί αἰσθάνονται ὅτι τά βιογραφούμενα πρόσωπα εἶναι ἀπλησίαστα, σάν νά μὴν ἔζησαν ἀνθρώπινα ἐδῶ στή γῆ καί κατέβηκαν ἀπό τόν οὐρανό.

Ἐχοντας κατά νοῦ αὐτούς τούς προβληματισμούς ἀποφάσισα νά παρουσιάσω στό ἑλληνικό ἀναγνωστικό κοινό ἕνα σύγχρονο, ἐν ζωῇ, μεγάλο Γέροντα τῆς Ρουμανίας, τόν Ἀρχιμανδρίτη Θεόφιλο Παραϊάν, γιατί πιστεύω ὅτι ἡ ζωή καί οἱ λόγοι του δίνουν πολλά μηνύματα μέ πολλούς ἀποδέκτες.

Στή ζωή μου ὁ Θεός μέ ἀξίωσε ἢ καλύτερα μέ ἐλέησε νά γνωρίσω σπουδαίους καί μεγάλους ἀνθρώπους ἀπό τόν ἐκκλησιαστικό καί θεολογικό, κυρίως, χῶρο στήν Ἑλλάδα καί ἐκτός τῶν συνόρων τῆς πατρίδας μας. Πιστεύω ἀνυπόκριτα ὅτι ἂν ἦταν ἄλλος στή θέση μου θά ἀξιοποιοῦσε καλύτερα, ἐπωφελέστερα τούς καρπούς αὐτῆς τῆς ἐπικοινωνίας καί τῆς

¹ Ἐκδόσεις «Ἄθως», Αθήνα 2007. Παραθέτουμε τό **Εἰσαγωγικό Σημείωμα** τοῦ π. Κωνσταντίνου Καραϊσαρίδη, μεταφραστοῦ καί ἐπιμελητοῦ τοῦ βιβλίου.

συναναστροφῆς μέ ὅλους αὐτούς τούς σπουδαίους πνευματικά ἀνθρώπους. Τί νά κάνουμε... Οἱ πνευματικοί νόμοι εἶναι ἀδήριτοι. Δέν μπορεῖ κανεῖς νά ὠφεληθεῖ πνευματικά περισσότερο ἀπό ὅ,τι εἶναι σέ θέση νά βαστάσει. Ἀνάλογα μέ τό ἀντλημά του «βγάζει νερό» ἀπό τήν πνευματική πειρα τῶν ἄλλων ἀνθρώπων.

Ἀπό τήν ἄλλη πλευρά, γιά λόγους χαρακτήρα καί πνευματικῆς συνέπειας, δέν ἐπέτρεψα στόν ἑαυτό μου νά καταληφθεῖ ἀπό τό σύνδρομο τῆς ἀδιάκριτης προβολῆς τῆς ζωῆς ὀρισμένων γερόντων καί οὔτε, πάλι, μέ ἀφορμή τήν παρουσίαση ἑνός προσώπου ξεχωριστοῦ νά λέω ἢ νά γράφω τά δικά μου λόγια.

Ὅμως μέ αὐτό τό βιβλίον πού ἔρχεται στό φῶς τῆς δημοσιότητας, σέ πρώτη θέα φαίνεται ὅτι ἐγκαταλείπω τίς πύθ πάνω ἀρχές μου. Γί αὐτό θά χρειαστεῖ νά «ἀπολογηθῶ» λιγάκι.

Μέ αὐτό τό βιβλίον στοχεύω νά παρουσιάσω τή ζωή καί τή διδασκαλία τοῦ Γέροντα Θεόφιλου μέσα ἀπό τήν «αὐτοβιογραφία» καί τά κείμενά του.

Τό ὑλικό τοῦ βιβλίου εἶναι, ὡς πρός τό πρῶτο μέρος, κυρίως αὐτοβιογραφικό καθῶς παραθέτω σέ μετάφραση -καί μάλιστα διατήρησα τό πρῶτο ἐνικό πρόσωπο- συνεντεύξεις στίς ὁποῖες παρουσιάζεται ὁ βιογραφούμενος Γέροντας καί πού στή συνέχεια δημοσιεύτηκαν αὐτούσιες. Μάλιστα δέ αὐτό τό κάνω κατά παρακίνηση τοῦ ἴδιου τοῦ Γέροντα Θεόφιλου, πού μέ προέτρεψε νά διαβάσω προσεκτικά τό βιβλίον - συνέντευξη: «Ποῖός εἶμαι ἐγώ; Τί λέω γιά τόν ἑαυτό μου;», τό ὁποῖο συνέταξε ὁ ἀείμνηστος Μητροπολίτης Ἀρνετάλ Ἀντώνιος Πλαμαντεάλα. Γί αὐτό τό βιβλίον ἀναφέρει ὁ Γέροντας σέ προσωπική του ἐπιστολή σέ μένα: «Παρουσιάζομαι μέ ὀλόκληρη τή συνειδητή μου ζωή, μέ ὅ,τι ἐγώ θεώρησα πύ ἀντιπροσωπευτικό γιά μένα, ὥστε νά μέ γνωρίσουν αὐτοί πού θέλω νά μάθουν κάτι γιά μένα καί, βέβαια, νά τά γνωρίζουν ἀπευθείας ἀπό μένα καί ὄχι ἀπό ἐκτιμήσεις ἄλλων» καί συνεχίζει ὁ Γέροντας: «Αὐτό τό βιβλίον, ἄς ποῦμε, εἶναι κάτι σάν “αὐτό εἶναι ὁ π. Θεόφιλος”, γιά τόν ὁποῖο ἀκούσατε καί διαβάσατε. Καί γιατί εἶναι σημαντικό νά μιλήσω ἐγώ ὁ ἴδιος γιά τόν ἑαυτό μου; Γιατί αὐτοί πού δέ μέ γνωρίζουν καί, παρά ταῦτα, θέλουν νά γράψουν γιά μένα, τίς πύ πολλές φορές ὑπερβάλλουν. Ὅταν μέ πλησιάζει κάποιος καί μοῦ λέει ὅτι γνωρίζει γιά μένα ἀπό δημοσιεύματα στόν τύπο, στίς ἐφημερίδες, κάθε φορά ἀπαντᾶω κάπως ἔτσι: «Αὐτός πού περιγράφεται στίς ἐφημερίδες δέν εἶμαι ἐγώ. Αὐτόν νά τόν ψάξετε στό κεφάλι αὐτοῦ πού γράφει στήν ἐφημερίδα γιά μένα ...».

Ἐπομένως, τό νά μή γράψω αὐθαίρετα πράγματα κάπως τό ἐξασφάλισα, ἀφοῦ θά παραθέσω σέ μετάφραση τό αὐτοβιογραφικό ὑλικό καί στή συνέχεια, πάλι, σέ μετάφραση ἀνθολογία ἀπό τούς δημοσιευμένους λόγους του.

Μένει ἕνα ἀκόμη θέμα· τό **γιατί διάλεξα νά παρουσιάσω, εἰδικά, τό πρόσωπο καί τή διδασκαλία τοῦ Γέροντα Θεόφιλου**. Μέσα ἀπό τήν προσωπική μου ζωή, τή συναναστροφή μου μέ πολλούς ἀνθρώπους, ἀλλά ἰδιαίτερα τήν ἐπικοινωνία μου καί τή σχέση μου ὡς πνευματικοῦ μέ ἀρκετούς ἀνθρώπους τόσα χρόνια, ἦρθα ἀντιμέτωπος μέ πολλά καί μεγάλα ἀνθρώπινα προβλήματα. Ἔγινα ἀποδέκτης πολλῶν δύσκολων ἢ καί ἀναπάντητων ἐρωτημάτων, ὅπως: «γιατί μοῦ συνέβη αὐτό;», «γιατί τό ἐπέτρεψε ὁ Θεός;», «μέ τιμώρησε ὁ Θεός;», «θά τό ἀντέξω;», «μπορῶ νά σηκῶσω αὐτή τή δοκιμασία;» κ.ἄ.

Ὡς ποιμένας εὐθύς ἐξ ἀρχῆς προσπάθησα νά κρατήσω μία σοβαρή στάση ἀπέναντι στά μεγάλα αὐτά προβλήματα, ἀπέναντι στό δυσβάστακτο πόνο τῶν ἀνθρώπων, ἀπέναντι στόν ἀληθινό σταυρό τους. Ἡ μέθοδος μου ἦταν ἀπλή. Δέν ξέρω ἄν ἦταν τόσο πνευματική. Σίγουρα εἶχε καί ἔχει μέσα της κάποια τιμιότητα, μία εἰλικρίνεια, ἕνα ρεαλισμό. Προσπάθησα, ὅσο μποροῦσα κάθε φορά, νά δείξω ἔμπρακτα ὅτι εἶμαι διατεθειμένος νά σταθῶ πλάι

τους σάν φίλος, αδελφός, πατέρας. Συνέστησα πνευματικά ένα πράγμα· την ύπομονή και όχι την προσπάθεια να δοθεί ή απάντηση «έδω και τώρα» σε όλα τα «γιατί». Μάλιστα δε προειδοποίησα ότι η προσπάθεια για ν' απαντηθεί ένα «γιατί» θα δημιουργήσει μύρια όσα άλλα ερωτήματα.

Είπα όμως ότι για όλα τα «γιατί» υπάρχει απάντηση από το Θεό άλλοτε σύντομα, άλλοτε αργότερα και, ίσως, κάποιες φορές όχι τόσο καθαρά σ' αυτή τη ζωή, αλλά σίγουρα στην άλλη, όταν θα «ανοίξουν τα βιβλία» των ανθρώπινων πράξεων και θα αποκαλυφθούν οι βουλές και τα κρίματα του Θεού εν ημέρα κρίσεως.

Βέβαια, μερικές φορές οι άνθρωποι μου φανέρωσαν ότι από τώρα πήραν ήδη την απάντηση του Θεού στα διάφορα «γιατί» και μάλιστα δοξάζουν το Πανάγιο όνομα του Θεού για τη δοκιμασία τους και θαυμάζουν πώς ο Θεός μπορεί ακόμη και με τόσο οδυνηρούς τρόπους να δίνει χαρά και ανάπαυση στα παιδιά Του. Τότε αληθινά -και αυτό ήταν εύκολο- χάρηκα μαζί τους γι' αυτά τα δώρα του Θεού σ' αυτούς, αλλά και για μένα, πού μπορούσα να είμαι μάρτυρας της θείας ευσπλαχνίας απέναντι στους πονεμένους ανθρώπους.

Όμως για μένα παραμένει ένα αναπάντητο ερώτημα: «Πώς μπορείς να βοηθήσεις, να παρηγορήσεις βαθιά πονεμένους ανθρώπους;» Άνθρώπους πού σηκώνουν αληθινό και μάλιστα όρισμένες φορές δυσβάστακτο σταυρό; Η μόνη σίγουρη απάντηση πού έδωσα στον εαυτό μου είναι να προσεύχεσαι γι' αυτούς, όσο μπορείς περισσότερο. Νά λές λόγια, όσο μπορείς λιγότερα. Και να παρακολουθείς από κοντά την πορεία τους, την «πάλη τους με το Θεό». Και ο ίδιος ο Θεός, τελικά, θα δώσει την παρηγοριά με τη χάρη Του.

Τό βιβλίο αυτό με τη ζωή και τη διδασκαλία του Γέροντα Θεόφιλου πιστεύω ότι θα μπορέσει να διδάξει όλους τους πονεμένους, όλους όσοι σηκώνουν ένα μεγάλο σταυρό δοκιμασίας και τον μετατρέπουν σε σταυρό του Χριστού, σε «ζυγό χρηστό και φορτίο ελαφρύ» (Ματθ. 11, 30). Και θα διδάξει τό μάθημα της ύπομονης και της καρτερίας, όχι μόνο με λόγια, αλλά κυρίως με τό παράδειγμα του τυφλού Γέροντα Θεόφιλου.

Μάλιστα δε, ακόμη περισσότερο, θα δείξει πώς είναι δυνατόν να μεταβληθεί ο σταυρός της δοκιμασίας, μέσα από σοβαρό και αίματηρό πνευματικό αγώνα, σε αφορμή και αιτία δοξολογίας του Θεού. Θα δώσει την ευκαιρία να διδαχθούμε τό μάθημα της χαρᾶς και της αισιοδοξίας στή ζωή μας από τη ζωή και τά λόγια ενός βαθύτατα πονεμένου σύγχρονου ανθρώπου.

Πολλές φορές κοιτώντας στό πρόσωπο τό Γέροντα Θεόφιλο αισθάνεσαι ότι σάν να εξαφανίστηκαν τά ίχνη του σταυρού, οι πληγές από τη σταύρωση και αυτό πού βλέπεις και αισθάνεσαι μπροστά σου είναι μονάχα ή ανάσταση, ή χαρά και ή αισιοδοξία. Δέν είναι τυχαίο ότι ένα από τά βιβλία πού κυκλοφόρησαν για τό Γέροντα Θεόφιλο έχει τίτλο «Έλατε να πάρετε χαρά»². Και μάλιστα ο ίδιος διάλεξε αυτό τον τίτλο για τό συγκεκριμένο βιβλίο.

Στίς σελίδες αυτού του βιβλίου θα δούμε καθαρά, χωρίς ρομαντικές τοποθετήσεις, τό πόσο δύσκολο είναι να μείνει κανείς αταλάντευτος στην πνευματική του πορεία. Ένω, παράλληλα, θα διαπιστώσει ότι κανένα εμπόδιο δεν μπορεί να βγάλει τον άνθρωπο από τον αληθινό πνευματικό δρόμο του αρκεί ο ίδιος να τό επιθυμεί διακαώς, να αγωνίζεται με συνέπεια και ο Θεός να παρέχει τη χάρη και την ευλογία του.

Άκόμη ο Γέροντας Θεόφιλος με τό ρεαλισμό πού τον διακρίνει, με τη ρωμαλεότητα και την καθαρότητα της σκέψης του δίνει την αφορμή και τη δυνατότητα σε σύγχρονους

²Πρόκειται για μία σύνθεση της σκέψης και διδασκαλίας του Γέροντα Θεόφιλου, διαρθρωμένης σε 750 μικρά ή μεγάλα θεματικά κεφάλαια.

άνθρώπους, ἴσως μάλιστα καί κάποιας παιδείας, νά μποῦν ἀποφασιστικά στήν παλαιότερα τῆς κατά Χριστόν ζωῆς.

Ὁ ἴδιος ὁ Γέροντας σέ κάποια συνάφεια τῶν λόγων του ὁμολογεῖ ὅτι κανένας δέν εἶναι σέ θέση νά ὀδηγήσει κυριολεκτικά κάποιον στό νά βρεῖ τό Θεό. Ὅμως ἡ ζωή τοῦ Γέροντα καί ἡ καθαρή διδασκαλία του δείχνουν τό Θεό, ἐμπνέουν στήν ἀναζήτηση τοῦ Θεοῦ καί καθοδηγοῦν στή θεμελιωμένη σέ ὑγιεῖς πνευματικές βάσεις κατά Χριστόν ζωή.

Ἡ ποικιλία τῶν θεμάτων, τήν ὁποία ἐπέβαλαν οἱ κατά καιρούς διαφορετικές συνθήκες ζωῆς τοῦ Γέροντα Θεόφιλου, προσέδωσε στό βιβλίο αὐτό μία δυνατότητα νά ἀπευθύνεται σέ πολλούς. Ἀλλά καί ἡ πλούσια ζωή τοῦ Γέροντα Θεόφιλου διδάσκει, οἰκοδομεῖ ἀνθρώπους μέ διαφορετικό κάθε φορά πνευματικό ἐπίπεδο καί τρόπο ζωῆς.

Ὁ Γέροντας Θεόφιλος μιλάει, τέλος, μέ ἕνα σύγχρονο τρόπο καί ὁ λόγος του ἀναπαύει ἰδιαίτερα τούς κουρασμένους ψυχικά ἀνθρώπους τῆς ἐποχῆς μας.

Ἐγώ ἔκανα τήν προσπάθειά μου νά παρουσιάσω τό Γέροντα Θεόφιλο στό ἑλληνικό κοινό. Ὁ χρόνος θά δείξει τό πόσο μποροῦν νά ἐπιδράσουν τά λόγια καί τό παράδειγμά του στους φιλόθεους ἀναγνώστες.

Δέ θά προσθέσω τίποτε ἄλλο, γιά νά ἀφήσουμε τό Γέροντα Θεόφιλο νά μᾶς διδάξει μέ τή ζωή καί τά λόγια του καί, ἄν συνεργαστοῦμε, ἔλθουμε σέ κοινωνία μαζί του, ἀσφαλῶς θά πάrouμε λίγη ἀπό τή χάρη, τή χαρά καί τήν αἰσιοδοξία του.

*Πρωτοπρεσβύτερος
Κωνσταντῖνος Καραϊσαρίδης*